

SKOLEN: Er kunnskappsskolen først og fremst de teoristerkes skole?

En ny skoledebatt

Per Østerud
Seniorrådgiver ved
Høgskolen i Oslo

Jan Johnsen
Førsteamanuensis ved
Høgskolen i Oslo

«**ETTER MIN MENING** er ikke problemet i norsk skole i dag at den ennå ikke er blitt en skikkelig kunnskappsskole, det er selve ideallet om kunnskappsskolen som er problemet, skriver professor i idéhistorie ved UiO, Espen Schaaning (Dagbladet 22.11.07). Han retter en skarp kritikk mot dagens norske kunnskaps- og sorterings-skole og argumenterer for å tenke helt nytt om skolen. «Helst burde vi oppgi hele prosjektet om å gjøre den til et stortilet sorteringsapparat - et apparat som nådeløst og ubønhørlig produserer tapere», hevder han.

DEN NYLIG OFFENTLIGGJORTE

PISA-rapporten viser at Norge scorer dårlig sammenliknet med andre land innenfor fagene lesing, naturfag og matematikk. Det er ikke tilfredsstillende at deler av undervisningen i norsk skole ikke fungerer som den skal. Men samtidig kommer det tydelig fram i flere aviser og i NRK («Sånn er livet» 30.11. og 03.12) at forskere stiller grunnleggende spørsmål ved oppbygningen av PISA-undersøkelsen. I det siste radioprogrammet felte tre kompetente fagfolk, professor i biologi Sidsel Rogne, astrofysikeren Erik Newth, og lederen av World Wildlife Fund (WWF), Rasmus Hansson en knusende dom over en del av de naturfagsprøvmålene som ble stilt. De mente at undersøkelsen ikke egnert seg til å si noe om naturfagskunnskape hos 15-åringer. Erik Newth hevdet desuten at han etter dette ikke kunne vise til PISA-resultatene, slik han hadde gjort tidligere, for å illustrere svakheterne ved norsk skole.

PÅ DENNE BAKGRUNN

vil vi hevde at det er høyst betimelig når Dagbladet på lederplass (26.11.07) advarer mot å stirre seg blindt på resultatene fra PISA-undersøkelsen. Flere forskere har også tidligere advart mot å la slike undersøkelser diktere skolens innhold. Dessuten blir det hevdet at skolen har andre og viktige funksjoner, og at vi må unngå å legge ensidig vekt på ferdigheter som gir høyere score, hvis vi samtidig taper andre verdier av syne. Dette er interessant, og en viktig korrigerende av mediene gjentatte oppslag som forteller om norske elevers svake prestasjoner. Stort sett har pressen gått i bresjen går

PISA-SKEPSIS: En god skoledebatt kan ikke bare dreie seg om hvordan elevene skal kunne gjøre det bedre på internasjonale tester som Pisa-undersøkelsen, mener artikkelforfatterne.

Stort sett har pressen gått i bresjen når det gjelder svartmaling av norsk skole

det gjelder svartmaling av så vel norsk skole som av lærerstanden.

VI SER EN SAMMENHENG

mel-lom Schaanings kronikk og Dagbladet lederartikkel. Begge bygget på en forståelse av at teoretiseringen av skolens innhold har fått en uheldig framstilling. Det ikke er gitt at alle bør bli akademikere. Dette er «Nytt på nytt». Intellektualiseringen i skolen har pågått gjennom en årtrekk, og kritikken av denne utviklingen er kjent fra tidligere. Med boka «Hvis skolen ikke fantes», en av de viktigste bøkene i 1960- og 70-åras skoledebatt, sendte Nils Christie ut et varsel om den teoretiske sorteringsskolens virkninger.

MENS DEN ALLEMENNDA

DE fellesskappsskolen har fått presset inn mer og mer teoretisk kunnskapsstoff, har det som hø-

siske aktiviteter og hensynet til skolens oppdragelses- og dannesesoppgaver, fått trangere kår. I skolens læreplaner mangler det ikke på formuleringer som påpeker disse sidene ved skolens mandat. Dette blir imidlertid stående som retorikk, signaler det forventes at lærere og elever skal forholde seg til, men som det er vanskelig å realisere i kampen om gode prestasjoner og målbare resultater.

DET ER INTERESSANT

at det er en professor i idéhistorie som – gjennom en analyse av Læreplanverket for grunnskolen - har trukket fram hvilket «makt-viten-apparat lærerne får i oppgave å sette i scene». Dette berører noe av kjernen i den arbeidssituasjonen lærerne står i. Skolen skaper tapere! De teoristrike i dagens skolelitter. Flere har pekt på at det er særlig **teoristrike** som har gjort skolen til en

lemmer med å tilpasse seg den teoretiske skolens krav. Vi har i artikkelsamlingen «Skolen i motlys» (Hito-rapport nr 7, 2007) pekt på en rekke dilemmaer i dagens skole. I «Råd til Kunnskapsministeren» sier vi blant annet:

● Gi de praktisk anlagte elevene et mer relevant skoletilbud. De siste års skoleformer har bidratt til å gjøre skolen mer teoretisk. Dette virker inn på skolehverdagen både i ungdomsskolen og i den videregående skolen, og gjør at mange elever faller utenfor skolefellesskapet.

● Styrk de praktisk- estetiske fagene. Disse fagene er avgjørende for at skolehverdagen skal oppleves så meningsfull som mulig. For noen elever ligger overlevelsesmulighetene i andre fag enn de teoretiske. (...) Finn fram til fellesskapsopplevelser, kunstneriske opplevelser, fortellinger, oppgaver som gir avstand til det daglige og mot til å møte framtida. De såkalte basisfagene er ikke til

Foto: Henning Lillegård

strekkelig for å utvikle de iboende egenskapene og ressurser som finnes i barnet.

KAN VI TOLKE

Schaanings artikkel og Dagbladets form for oppfølging som et signal om at vi nå kan få en ny skoledebatt som går ut over det å drøfte Kunnskapsløftet, og hvordan skolen kan gjøre våre barn mer konkurranse-dyktige på de internasjonale testene? Står vi overfor en gryende forståelse for at kunnskappsskolen først og fremst er de teoristerkes skole, og dermed diskriminerer store elevgrupper? Er det mulig å se for seg en mer praktisk orientert felles skole, som også forbereder elevene på å bli fiskere, bønder, eller håndverkere?

Espen Schaanings svar til nestlederen i Unge Høyre, kan tyde på at denne debatten er kommet i gang. (Dagbladet 03.12) Derfor vil vi gjenta hans hovedpoeng: «Det viktigste kan ikke måles.»

>>> **FORTSETT DEBATTEN PÅ db.no/debatt**